

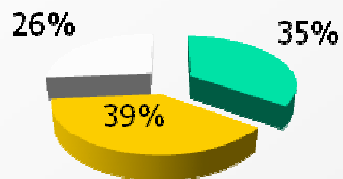
MASARYKOVA UNIVERZITA

Repetitorium sociální geografie

Geografie služeb

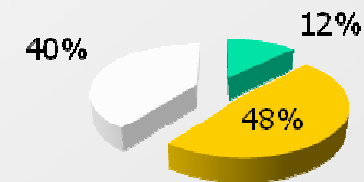
Sektorová struktura ČR - 1948

■ Primér ■ Sekundér ■ Terciér

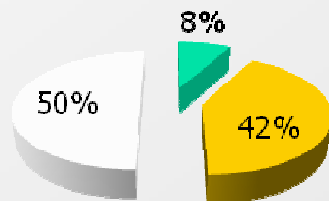
Sektorová struktura ČR - 1980

■ Primér ■ Sekundér ■ Terciér

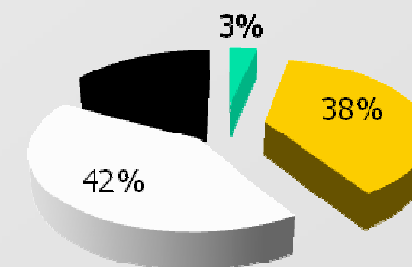
Sektorová struktura ČR - 1996

■ Primér ■ Sekundér ■ Terciér

Sektorová struktura ČR - 2004

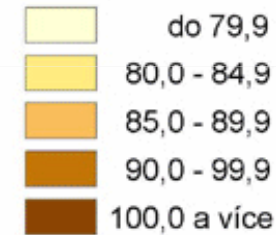
■ Primér ■ Sekundér ■ Terciér ■ Ostatní

Hrubý domácí produkt (HDP) a hrubá přidaná hodnota (HPH) v roce 2004

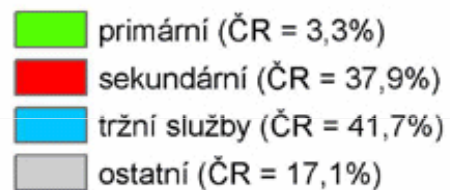
HDP na obyvatele

(ČR = 100%)

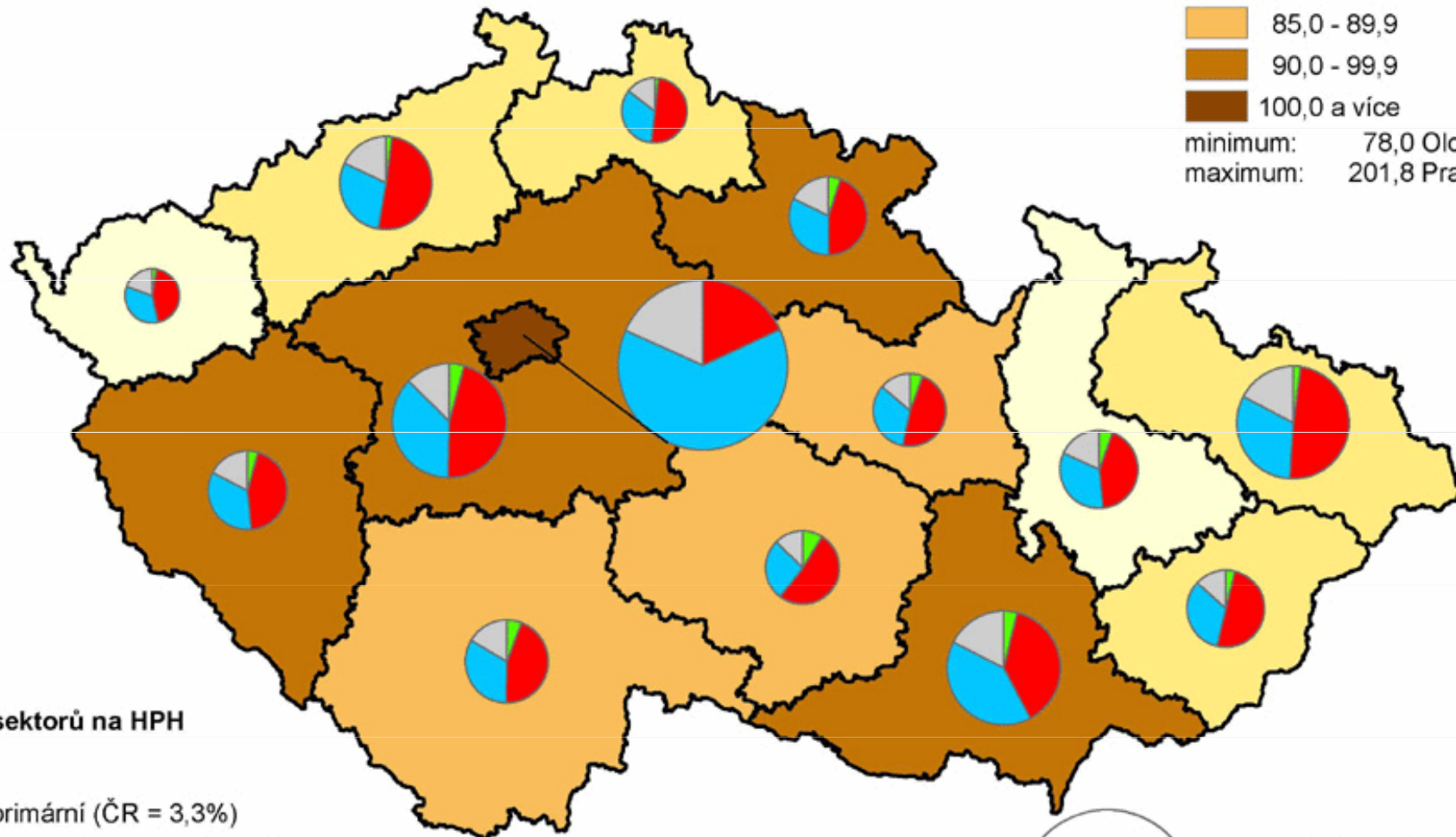
minimum: 78,0 Olomoucký
maximum: 201,8 Praha

podíl sektorů na HPH (%)

Hrubá přidaná hodnota v mil. Kč (celá ČR = 2 483 852)

minimum: 59 019 Karlovarský
maximum: 572 000 Praha

Základní specifika

- Mladší vědecká disciplína – rozvoj počátkem 30. let 20. století – prostorové vazby v rozvoji služeb
- Behaviorální přístup – chování spotřebitelů při výběru cílových míst, ve kterých se služby spotřebovávají
- Služby „neprodukují žádnou hodnotu“ – (A. Smith, 1776)
- V současné době vysoký podíl na národním hospodářství (např. Řecko – přes 80%)
- Důsledek rozvoje dopravy a spojů v 1. pol. 20. století

Základní specifika

Rostoucí podíl služeb je dán změnami:

- a) **Demografické** – prodlužování délky života, populační růst, urbanizace a rozvoj měst
- b) **Společenské** – růst příjmu domácností, vysoký počet pracujících žen, rozvoj nových služeb)
- c) **Ekonomické** – zvýšení životní úrovně, rozvoj technologií
- d) **Politicko-správní** – postupující privatizace, hospodářská integrace apod.

Terciarizace

- Intenzivní rozvoj služeb v národním hospodářství

Ekonomické důsledky:

- HDP – ve většině vyspělých zemí 60 – 70%
- Zaměstnanost – počet nově vytvářených pracovních míst např. v cestovním ruchu
- Mezinárodní obchod – zvyšování obchodu se službami

Klasifikace služeb

☒ Výstupy sektoru služeb – nehmotné výrobky - > nemohou být skladovány, distribuovány nebo vlastněny – nelze je fyzicky uchopit.

- A. Služby veřejné
- B. Služby obyvatelstvu

Rozdělení (Cimler 1998):

- a) služby věcné – souvisejí s hmotnými statky
- b) služby osobní – slouží člověku

Klasifikace služeb

Rozdělení (Johnston a kol. 2000):

- a) Spotřební/spotřebitelské – orientace na koncového zákazníka (geo obchodu, cestovního ruchu)
- b) Tržní – výrobní služby, dopravní a komunikační služby
- c) Výrobní – potřeby firem a podniků (banky, marketingové agentury apod.)
- d) Veřejné – (veřejná správa, policie, politické strany apod.)

Klasifikace služeb v EU

- Klasifikace ekonomických činností, kterou používá EU od roku 1970
- NACE – Nomenclature des Activités dans les Communautés Européennes) od 1.1.2008 nahradil v ČR systém OKEČ – CZ NACE

G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
H	Doprava a skladování
I	Ubytování, stravování a pohostinství
J	Informační a komunikační činnosti
K	Peněžnictví a pojišťovnictví
L	Činnosti v oblasti nemovitosti
M	Profesní, vědecké a technické činnosti
N	Administrativní a podpůrné činnosti
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
P	Vzdělávání
Q	Zdravotní a sociální péče
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
S	Ostatní činnosti
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
U	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

Principy uspořádání služeb v prostoru

Struktura služeb:

- a) Základní
- b) Vyšší
- c) Nejvyšší

➡ Teorie centrálních míst (Christaller 1933)

Teorie centrálních míst

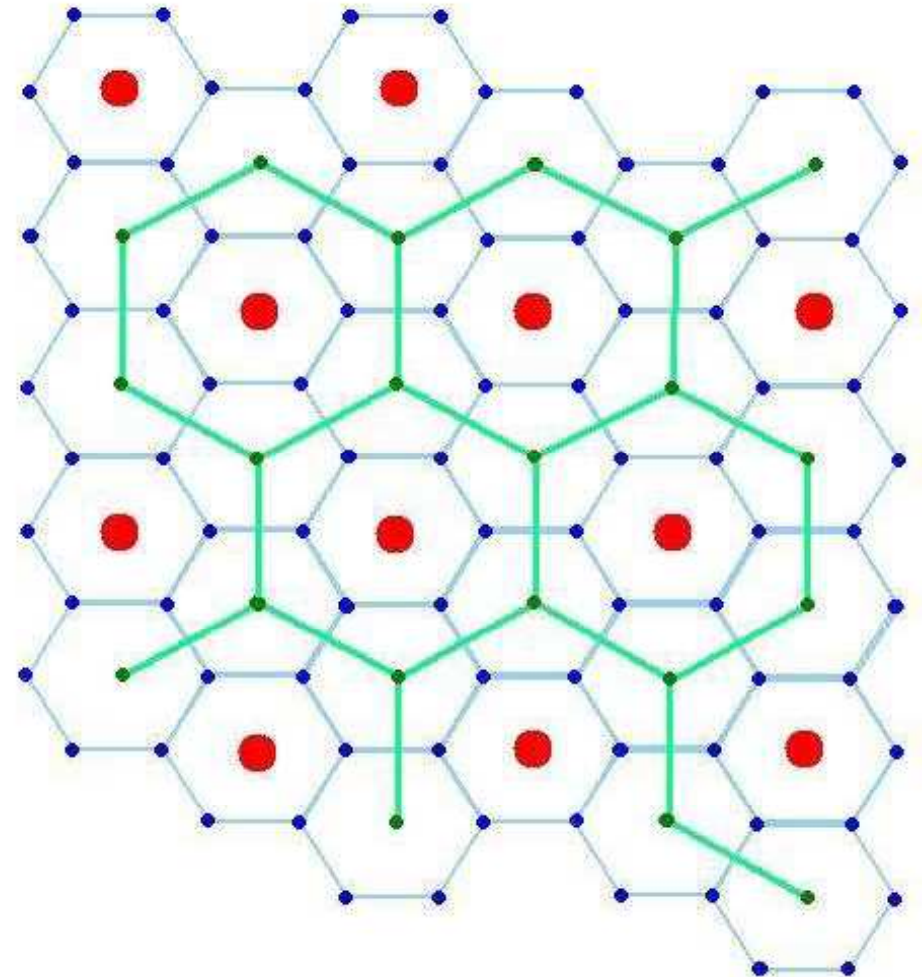
- Rovnoměrně rozmístěná populace
- Centrální místa poskytují zboží, služby a administrativní funkce jejich zázemí
- Spotřebitelé minimalizují svoji cestovní vzdálenost
- Poskytovatelé služeb se snaží pokrýt co nejširší možnou oblast trhu
- Všichni spotřebitelé mají stejný příjem a stejné požadavky na služby
- Čím častěji obyvatelé dané zboží (může se jednat i o služby) potřebují, tím je centrum jeho poskytování lokalizováno blíže či dále.

Teorie centrálních míst

- Existuje centrální místo (koncentrace služeb, obslužné středisko v prostoru)
- Centrální funkce – místo poskytuje zboží a služby
- Kužel poptávky – poptávka klesá s dostupností centrálního místa
- Vniká pravidelná šestiúhelníková síť obslužných oblastí
- Princip obsluhy – každé místo vyššího řádu poskytuje služby všem nižších řádů
- Každé místo obsluhuje dvě centrální místa a 3 místa nižšího řádu – tzv. princip $K=3$

K=3 teorie

- ❑ V základním modelu každé centrum vyšší velikosti obsluhuje 3x větší území než centrum o řád nižší.

Ekonomický práh

- Postupně se vytváří určité sféry vlivu ovlivněné časovou dostupností a dopravními náklady.
- Vznikají tak regiony s centry obsahující alespoň minimální počet obyvatel schopných uživit určité konkrétní ekonomické zařízení.

Centrum

- Obchodní centrum (export a import zboží i služeb)
- Lokalizace přibližně v geometrickém středu oblasti
- Centra si postupně vyvíjejí obslužnou funkci pro svoje širší okolí (zázemí)
- Význam centra se nehodnotí podle počtu obyvatelstva, ale dle tzv. indexu centrality (rozsah poskytovaných služeb)

Hranice dosahu:

- Maximální vzdálenost, kterou jsou lidé ochotní cestovat za danou službou

Základní charakteristiky významných služeb

IT služby

- informační a komunikační technologie (dále jen ICT) a systémy (osobní počítač, elektronická pošta, mobilní telefon, internet a další počítačově propojené sítě, webové stránky, elektronické obchodování, systém elektronické výměny dat a další firemní procesy související s elektronickým přenosem dat pomocí informačních a komunikačních technologií)

IT služby v EU

- Největší trh se vzdělaným obyvatelstvem
- Vysoká úroveň infrastruktury a služeb ICT
- 65 % lidí využívá internet
- 1,5 mobilního čísla na obyvatele
- 13 světových širokopásmových linek
- Velký počet nových, rychle rostoucích firem
- Nárůst slučování a akvizic firem

Internet

- Základní komunikační nástroj 20. století
- Většina ekonomických aktivit se přesouvá do elektronického prostoru = „smrt vzdálenosti“ či „smrt měst“

Na Internet jsou ekonomické aktivity vázané ve 4 úrovních služeb:

- a) poskytovatelé infrastruktury – telekomunikační společnosti, provideři, provozovatelé základních datových dálnic;
- b) poskytovatelé aplikací – vývojáři software, transakčních aplikací, apod.;
- c) internetoví zprostředkovatelé (internet intermediaries) – aktivity vydělávající na poplatcích, doménách, internetové reklamě;
- d) internetová komerce – společnosti provozující internetový obchod.

Logistika

- ❑ Vědní disciplína - *...organizace plánování, řízení a výkon toků zboží vývojem a nákupem počínaje, výrobou a distribucí podle objednávky finálního zákazníka konče tak, aby byly splněny všechny požadavky trhu při minimálních nákladech a minimálních kapitálových výdajích...*
- ❑ Nejrychleji se rozvíjející obor s vysokou perspektivou

Just-in-time

- Just-in-time výroba se vyznačuje výrazným omezením skladovaných součástí.

Předpoklady existence:

- A. geografická koncentrace – rychlá doprava vyžaduje časově krátkou a nekomplikovanou dopravu v rámci výrobního cyklu;
- B. nulové defekty - musí být zajištěno dodržování kvalitativních standardů;
- C. síť subdodavatelů – počet dodavatelů může být relativně nízký, ovšem vázaný dlouhodobými kontrakty;
- D. sdílený výzkum – řetězec vyžaduje přenos know-how a výzkumnou spolupráci mezi dodavateli a finálními zpracovateli;
- E. stabilizovaná pracovní síla – je nutné zabránit jakýmkoli výpadkům v důsledku nedostatku pracovní síly či např. stávek.

Logistika zahrnuje:

- Skladování
- Manipulaci
- Přeprování balení
- Dopravu
- Řízení zásob
- Poradenství
- ...

Logistické služby

- Celní služby
- Kurýrní doprava
- Spedice
- Logistické poradenství

Bankovníctví a peněžnictví

- instituce, která poskytuje finanční služby
- základní činností je shromažďování dočasně volných peněžních prostředků, které formou úvěru dává k dispozici a nastavováním úroku zhodnocuje
- umožňuje pohyb peněz v ekonomice
- zprostředkovává využití dočasně volných zdrojů
- provozování je regulováno státem (v ČR ČNB a MF ČR)

Druhy bank

- Centrální banka – obvykle 1 v daném státě
- Banky pro občany (spořitelny)
- Banky pro firmy (investiční banky)
- Další specializované banky (exportní banky – ČEB, rozvojové banky – ČMZRB, hypoteční a úvěrové banky)

Služby bank

- zprostředkování bezhotovostního platebního styku
- směnárenská činnost šeky a homebanking
- devizové operace
- bezpečnostní schránky a ukládání cenností
- vydávání cenných papírů
- burzovní obchody
- poradenské a zprostředkovatelské služby
- aktivní – poskytování půjček (úvěry)
- pasivní – vedení účtů a vydávání plat. karet

Bankovní systém ČR

- Od roku 1990 je v ČR dvouúrovňový bankovní systém:
- a) **Centrální banka** - Česká národní banka (ČNB) – nepodnikatelský subjekt, státní instituce, sídlo v Praze, nejvyšším řídicím orgánem je bankovní rada ČNB
- b) **Komerční, obchodní banky** - subjekty podnikající za účelem dosažení zisku, podléhají bankovnímu dohledu ČNB

Největší banky ČR

- K 31. 12. 2007 tvořilo bankovní sektor České republiky celkem 37 bank a poboček zahraničních bank.
- Bankovní služby v tuzemsku poskytovalo klientům k 31. 12. 2007 celkem 23 bank (4 velké, 5 středních, 8 malých bank a 6 stavebních spořitelén) a 14 poboček zahraničních bank.

I. Velké banky

1. Česká spořitelna, a. s.
2. Československá obchodní banka, a. s.
3. Komerční banka, a. s.
4. UniCredit Bank Czech Republic, a. s.

II. Střední banky

1. Citibank, a. s.
2. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.
3. GE Money Bank, a. s.
4. Hypoteční banka, a. s.
5. Raiffeisenbank, a. s.

III. Malé banky

1. Banco Popolare Česká republika, a. s.
2. BAWAG Bank CZ, a. s.
3. Česká exportní banka, a. s.
4. eBanka, a. s.
5. J&T BANKA, a. s.
6. PPF banka, a. s.
7. Volksbank CZ, a. s.
8. Wüstenrot hypoteční banka, a. s.

IV. Pobočky zahraničních bank

1. ABN AMRO Bank N.V.
2. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka
3. BRE Bank S.A., organizační složka podniku
4. CALYON S.A., organizační složka
5. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
6. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
7. Fortis Bank SA/NV, pobočka Česká republika
8. HSBC Bank plc – pobočka Praha
9. ING Bank N.V.
10. Oberbank AG pobočka Česká republika
11. PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka Česká republika
12. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
13. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha
14. Waldviertler Sparkasse von 1842 AG

V. Stavební spořitelny

1. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
2. HYPO stavební spořitelna, a. s.
3. Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
4. Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.
5. Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
6. Wüstenrot – stavební spořitelna, a. s.

Elektronické bankovníctví

Elektronické bankovníctví (za banky s licenci k danému datu)

	2005	2006	2007
Počet sítí bankomatů	4	4	4
Počet bankomatů	3 005	3 281	3 357
Počet vydaných platebních karet (v tis.)			
celkem	7 428	8 181	9 044
debetní karty	6 556	6 824	7 197
kreditní karty	872	1 357	1 847
Běžné a vkladové účty (domácnosti-obyvatelstvo, v tis.)			
celkem	7 135	7 563	7 447
s vydanými platebními kartami	5 289	5 523	5 576
s přístupem přes PC	2 400	2 537	2 801
s přístupem přes telefon	2 713	2 824	2 773
bez elektronické obsluhy	1 142	1 106	1 140

Pojišťovnictví

- 34 tuzemských pojišťoven, 17 poboček pojišťoven z EU a jedna pobočka pojišťovny ze státu mimo EU/EHP

Struktura trhu podle zaměření pojišťoven

	2005	2006	2007
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN	33	33	34
z toho:			
meživotní	15	15	16
životní	3	3	3
se smíšenou činností	15	15	15
POČET POBOČEK POJIŠTOVEN			
Z EU A TŘETÍCH STATŮ	12	16	18
z toho:			
meživotní	8	11	13
životní	2	3	3
se smíšenou činností	2	2	2
POČET POJIŠTOVEN CELKEM ^{a)}	45	49	52
z toho:			
meživotní	23	26	29
životní	5	6	6
se smíšenou činností	17	17	17

Pojišťovnictví

- 34 tuzemských pojišťoven, 17 poboček pojišťoven z EU a jedna pobočka pojišťovny ze státu mimo EU/EHP

Struktura trhu podle zaměření pojišťoven

	2005	2006	2007
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN	33	33	34
z toho:			
meživotní	15	15	16
životní	3	3	3
se smíšenou činností	15	15	15
POČET POBOČEK POJIŠTOVEN			
Z EU A TŘETÍCH STATŮ	12	16	18
z toho:			
meživotní	8	11	13
životní	2	3	3
se smíšenou činností	2	2	2
POČET POJIŠTOVEN CELKEM ^{a)}	45	49	52
z toho:			
meživotní	23	26	29
životní	5	6	6
se smíšenou činností	17	17	17

Veřejná správa

- Poskytování správních činností souvisejících s poskytováním veřejných služeb a se správou na ústřední i místní úrovni.

Veřejná správa zahrnuje:

- 1) činnost (vydávání správních aktů)
- 2) souhrn institucí, které tuto činnost přímo či zprostředkovaně vykonávají.

Veřejná správa - činnosti

- ❏ Moc zákonodárná (legislativní) - činnost směřující k tvorbě zákonů , a to včetně ústavních
- ❏ Moc výkonná (exekutivní) - obvykle spojována s činností vlády, avšak ve skutečnosti ji přímo realizují odvětvově uspořádaná ministerstva a jiné správní orgány
- ❏ Moc soudní - aplikuje právo při hodnocení věcí a návazně vydává závazná a státem vynutitelná rozhodnutí.

Veřejná správa - instituce

- ❏ Ministerstva
- ❏ Ostatní ústřední orgány státní správy
- ❏ Územní orgány státní správy
- ❏ Veřejné ozbrojené i neozbrojené sbory (Policie, Hasičský záchranný sbor)
- ❏ Obce (veřejnou správu vykonávají jak formou na ně přenesené státní správy, tak realizací samostatné působnosti)
- ❏ Další instituce (profesní komory, vysoké školy, nadace atd.).

E-government

- Elektronická veřejná správa
- Obíhání dat elektronickou formou

Formy e-governmentu v ČR:

- Czech point
- E-pusa
- E-dokument
- E-Identita
- Registr obyvatel
- Registr osob (všech osob s právní subjektivitou)
- Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
- Registr práv a povinností (uchovává informace o právech a povinnostech osob a obyvatel)

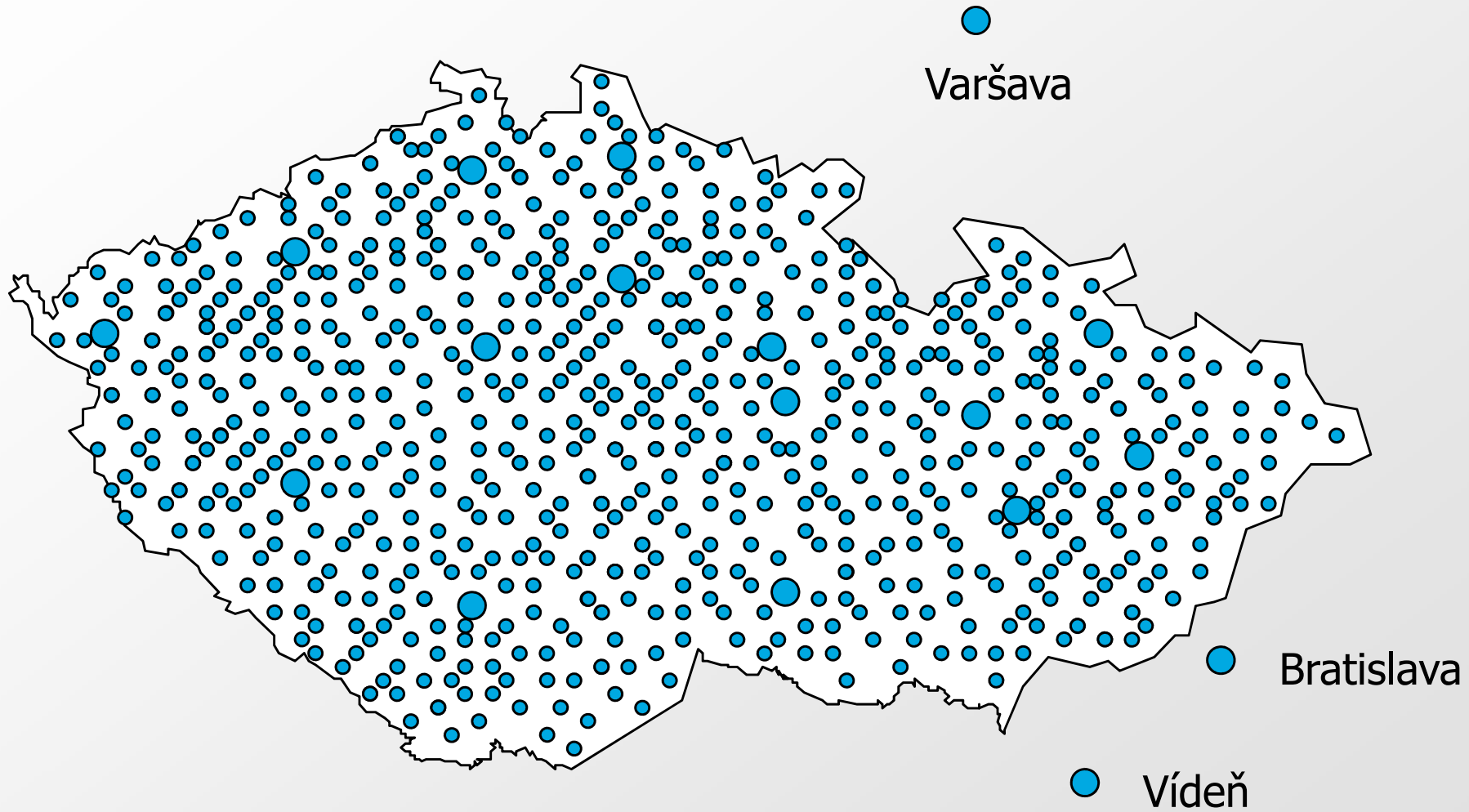

Projekt Czech point

- ❏ Český Podací Ověřovací Informační Národní Term
- ❏ Motto: „Obíhají data, nikoli občan“
- ❏ Cílem projektu je vytvořit garantovanou službu pro komunikaci se státem prostřednictvím jednoho universálního místa, kde bude možné získat a ověřit data z veřejných i neveřejných informačních systémů, úředně ověřit dokumenty a listiny, převést písemné dokumenty do elektronické podoby a naopak, získat informace o průběhu správních řízení ve vztahu k občanovi a podat podání pro zahájení řízení správních orgánů.
- ❏ Postupné spuštění od března 2007

● Berlín

Další specializované služby

- Reklamní služby
- Auditorские služby
- Poradenské služby (právnícké, finanční)
- Personální služby
- Sociální a zdravotní služby
- Vzdělávací služby
- Cestovní ruch
- Maloobchod
- Obchodní služby
- Kulturní a relaxační služby
- atd...

Informační zdroje

- ČSÚ – ročenky
- www.cnb.cz
- www.mvcr.cz
- www.mfcr.cz
- www.egovernment.cz